

עם הריאה ראשונה

אנטוניוס וקליאופטרה

הרומה השוכה להתאזרחות שכספיר בעברית תרם ראיבן גרוסמן בתרגום „אנטוניוס וקליאופטרה“ (הוצאת „עדי“ ת”א). עוד חד תרגום „המלט“ לשלונסקי באונינו: כיבוש ראשוני של החזן על עוצב הגבורה ועומק ההגות. אלא שהמתיר גם לא שמר על המיקצב, שנה שנה אנו מתכוננים בתרגומי שכספיר החדשים של דוידוביץ, מי ששבילי המקור נהיריט לו אפס מידה שירתו אינה יכולה להם ומשום כך גם נוקשים חרוזי המוארכים, בשעה שלשונו של שלונסקי יש והשכיחה את איר ההתאמה שבצורה). שמעון חלקין פתח בסצה לפני שנים אך לא התמיד בה. ראיבן גרוסמן שומר אמונים נמזרים לצד רה, המקור פתוח לפניו והעברית אמנה בידיו. אם חרוזי יכשרו לבמה שלנו, זו שלא הסכינה צדין לשירה שקולה ותמציר תית, — את הספק הנה יתיר הנסיון, ואולם לקורא ינעם, החזן חי שוב לפנינו.

מחזות המופת אשר לשכספיר — כל אחד דומה שהוא הוא שיאל ותכליתו. בה זיון „אנטוניוס וקליאופטרה“, שנרקם בנאמנות דקה למסופר בדברי הימים, ניכר רח ההיסטוריה כראי, משל למציאותנו אנו הרת התסבכות, ודמיונות גבוריה — כאבטיפוסים ליצרים ולמאויים גנוזים בתת-מודע שלנו. קליאופטרה עשויה הפכי סכים ואמונים גם יחד, עגבים ורודים — והאהבה גהרור לא ישטפה, ולצה ולעיר סתה אנטוניוס — קרא לו גדלילב, קרא לו מוגילב, נוח לכעוס ונוח לסלוח, אבל לבו הוא הנטרע בקרבו, רגיש ונרגש, על צדו מו יעיד.

היינה במסותיו מרים על וס את מידת ההיסטוריון אשר בשכספיר, שהיה בעלי כעוף בתפישתו המדינית כאותה מידה מוהלטת שבשירה, ראייה עבר ועחיד זו מתאשרת למקרא חרוזים אלה, אשר כאילו נאטרו אל פליטי המלחמה האחרונה, בני הזמן הנה הרואים את העולם והנו שוב מחולק לשניים עוינים:

הנה כי כן, רק שפנים קסתות

עמה קף עולס, וביגינהן

גם אם פלואף פשדיך קזון.

אסת את תכרתה הלא תסתן!

מנדלסזון מגרמנית לעברית

בסידרת ספרי „לגבולם“ הופיע הספר העשירי: כתבי משה מנדלסזון (מגרמנית). ספר ראשון, הספר כולל את „ידר שלים“ או „על שלטון דתי ועל יהדות“ (מתורגמת מחדש עיי ש. הרברג) וכתבים קטנים על היהדות, ביניהם ההקדמה ל„תשועת ישראל“ וה„פולמוס לאעצטר מנדלסזון“ ועוד (מתורגמים בידי י. ל. ברוד). מבוא מיוחד ל„דרכו של מנדלסזון בהבנת היהדות“ כתב ג. רוטנשטרך. לספר נלוו שתי תמונות של מנדלסזון וצילום כתביו.

ברגשות מעורבים, בהשתוממות אף לא בלדיטונה כלשהי, אנו קוראים כיום את ספרי ההתנצחות של מנדלסזון, ששימשו כתבי ביכוס לאמנציפציה של יהודי המערב, זו שהיתה וגדלה, נחבתה והוכחדה, אם נתבונן בהם לאור נסיונו עתה ונמצא אבי-ספירה כפורש בגופם הפ: הנהתייסוד של מנדלסזון היא כי ההשכלה חדת לא יתרוצצו בנפשו של היהודי, כשום שאפשר לקיים את השתיים במשטר מדיני צודק המכיר בזכויות האדם, אכן האמת היא, כי מסקנותיו והכרותיו של הראשון הנה הלמו וחיבו אותו בלבד, האמנציפציה שלו היתה מושלמת, כי גורלו חנן אותו כי תיכר בש לו אנכ מלחמות (יתר על כן, בשדה התרבות הכללית אף התה דרך, ובזכותו זו גם הכירו, ואיירה טובה, מחממת אפפה אותו). הרי גם את הכלים, את הלשון השנונה, כאילו יצרם לעצמו וידו אמנה בהם להפליא טמש, ואמנם, לשוננו זו היא השומרת עד עכשיו על האמת שלו, נלמד להעריך אותה כפי אמתנו אנו, אף לכפור בה ללא ערעור ומשא"פנים.

מכאן, כי סיב התרגום לעברית חשיבות יתירה לו, השארת הנפש של מנדלסזון האשכנזי אך בה בשפתו, שאינה בשום מניס אחותה או קרובתה של העברית שלו, אלא עניינית, אירמליצית, בלשוננו אנו: חדשה-חדשה, רק העברית של זמננו עשויה איפוא לגמול לה את צדקה השלם, נית, במקרה מיוחד זה, גם להוכיח את הדבר, מסכת „ירושלים“ שתורגמה עתה בידי ש. הרברג ללשון ויכוח שווה לחיתוך הדיבור של המקור, תורגמה כבר בימי ההשכלה עיי א. ד. גוטלובר (אני סומך על הציטטות ב„תולדות הספרות העברית החדשה“ לפ, לחובר); כבודות ומתינות מציינות את התרגום ההוא, להנך דורש אותו וחושב: יכול זאת המגילה הזאת שנתישנה, יהלום דוקא אופי סגנוני זה, שלא מדורנו אנו אף הוא, ואחה נוכח ומבין: התרגום מימי ההשכלה עושה את מנדלסזון האשכנזי לאחי של בן-מנחם העברי, חוליה בשלשלת יוחסין של נציגי הפילוסופיה הדתית בישראל, חוקר ובעל-הלכה, זאילו התרגום החדש מראה לך את הסופר היהודי-אשכנזי במלחמתו הטראגית, המופרכת, לזכויות לא לו: כלי התקפה ניצחים בידו והוא מגן על חומת פרוצה.

עמנואל בקריות

סאלוואדור דאלי, אמן-הלהטים

בסידרת האמנים המודרניים של המוזי-און לאמנות מודרנית, שהוציא ספרים על פיקאסו, שאגאל, רואו, פאול קלי ואברי רוסה יצא גם ספר חדש על יצירתו של סאלוואדור דאלי, שלהטיו הסידיאליסטיים מעוררים תכופות סנסאציה בעתונות האירי-קאית. פרסומו של דאלי בעשר השנים האחרונות עורר פולמוס הריף בציבור חובבי האמנות באמריקה, מתנגדיו טועני, שהוא בעל דמיון מסולף ופרוע; ויש המאשימים אותו, שהוא לרדף כנסאציה מתוך שאיפת כבוד ובצע ובלבו חומד הוא לצון לקהל התמים.

ספר זה המחזיק 96 עמודי 80 העתקים (4 בצבעים), היא המונוגרפיה המקיפה הראשונה על יצירת דאלי, היא נכתבה בידי די גייבס תרול סובי, סופר העוסק בחקר האמנות המודרניסטית.

באותה הוצאה הופיע ספר דביכמות על „תולדות האימפרסיוניזם“, שמחברו הוא ג'ון ראואלד, בספר 407 העתקים (22 בצבעים).

ההוצאת „אדם אנו צ'ארלו בלאק“ בלונדון הופיע השנה ספר על „ציון קיר“ מאת האנס פייבוש, בצירוף 58 העתקים ומבוא מאת סאר צ'ארלו ריילי.

125 שנה להולדת נקראסוב

בספר „נעשות הננות לחוג את יום“ תולדתו ה-125 של המשורר הרוסי הגדול ג. א. נקראסוב, 4 בדצמבר נפתח בלנינגרד מוזיאון-נקראסוב בדירה שבה ישב המשורר בשנותיו האחרונות. ההוצאה הממלכתית תוציא את כל כתביו ב-12 כרכים, הכרך הראשון — שירים משנות 1836—1856 — רוך בידי ק. צוקובסקי, בעת מתרגמים את שירי נקראסוב ללשון נות ססיר.